

Esipuhe

lastenpsykiatri Jukka Mäkelä

Lasten varhaisen kasvuympäristön parantaminen on arvokkain sijoitus, jonka yhteiskuntamme voi tehdä. Mitä enemmän lapsia arvostetaan ja kuullaan, sitä enemmän kasvaa itseen ja toisiin kunnioittavasti suhtautuvia nuoria ja aikuisia. Varhaisen vuorovaikutuksen laadulla on suuri merkitys. Luontevasti hymyilevä ja koskettava ”emo” jättää lapsen pysyviä jälkiä. Ne kannattelevat häntä läpi elämän ja auttavat selviytymään stressitilanteissa. Lapselle on tärkeintä, että maailmassa on joku tai mieluummin useita aikuisia, joille hän on erityinen. Päinvastoin kuin aiemmin on luultu, jo aivan pieni lapsi pystyy solmimaan merkittävän, valikoivan suhteen useamman kuin yhden aikuisen kanssa. Itse asiassa lapselle on hyväksi, että emoja on enemmän kuin yksi – ja emoksi käy myös mies.

Lapsen syntyminen tai saapuminen perheeseen on aina murroskohta ja merkitsee jatkuvia uusia haasteita. Jokainen tarvitsee näitä haasteita kohdatessaan toisten arvostusta, tukea ja apua. Ihmistä ei ole tarkoitettu kasvamaan eikä kasvattamaan yksin, omassa varassaan. Jotta me ammattilaisina osaisimme parhaiten auttaa tuoreita vanhempia, jotka opettelevat kuuntelemaan lasta ja hänen tarpeitaan, meidän on itsekkin asetettava kehittymään ja oppimaan niiltä, joiden tukeminen on meidän tehtävämme. Meidän on oltava valmiit kasvamaan samalla tavalla kuin vanhemmat kasvavat lastensa kanssa, oppien heiltä sitä, mitä juuri he tarvitsevat. Ammattilaisille tämä kirja on apuväline kasvuun.

Kaiken uuden inhimillisen äärellä on yhtä lailla tärkeätä olla kunnioitettava ja avoin. Sateenkaariperheiden vanhemmuutta on aiemmin eri syistä vieroksuttu ja epäilty. Syitä pelätä lasten puolesta on voitu löytää monestakin kehityksen teoreettisesta viitekehyksestä. Nämä ennako-oletukset ja ennakkoluulot ovat voineet, tietämättämme, vaikuttaa asiakastapaamisissa. Kuten tässä kirjassa tuodaan esiin, liian monet sateenkaariperheelliset ovat kohdanneet ylenkatsetta ja halventavaakin kohtelua. On

hienoa, että nyt on ilmestynyt ensimmäinen suomalainen kirja, joka tuo sekä tieteellistä tutkimustietoa että inhimillistä kokemustietoa näistä perheistä. Samalla tulee osoitetuksi, että tämä tieto on lohdullista ja arkista: sateenkaariperheissä vanhemmuus on hyvin tavanomaista ja lapset kasvavat, kehittyvät ja voivat hyvin tavallisella tavalla.

Sinänsä sateenkaariperheiden tavallisuus ei ole yllättävää. Kaikissa perheissä vanhemmuus sekä vanhempien ja lapsien väliset suhteet syntyvät ja kehittyvät ainutkertaisina. Jokaisella vanhemmalla on – ja kuuluu olla – ajoittain vaikeuksia ja kriisejä kasvussa lapsensa rinnalla. Kunnioittava ja asiantunteva apu on jokaisen vanhemman oikeus ja tukee seuraavan sukupolven hyvinvointia. Tätä apua on helpompi antaa, kun tieto hälventää pelkoja ja ennakkoluuloja. Tämän kirja luettuaan on syvempi tuntuma sateenkaariperheisiin tavallisina, inhimillisen sävyvaihtelun perheinä, joissa lapsilla ja vanhemmilla on samanlaiset mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä hyvin tai huonosti kuin meidän heteronormatiivisten perheissä. Mitähän sateenkaaren sävyä me edustamme?

Tämä kirja on osa monen ammattikunnan kehitysprosessia: terveydenhoidon, sosiaalityön, opetuksen ja varhaiskasvatuksen erityiset kysymykset saavat omat huomionsa. Uskon sen olevan myös osa yhteiskuntamme kehitystä, jonka arvoja ovat kiinnostus toisen ihmisen todellisuutta kohtaan, sallivuus ja aktiivinen huolenpito.

Jukka Mäkelä on lastenpsykiatri ja vaativan erityistason lastenpsykoterapeutti. Hän on toiminut laajalti lapsen vuorovaikutuksellisen kehityksen kouluttajana ja kirjoittanut aiheeseen liittyviä artikkeleita. Hän on tuonut Suomeen uusia menetelmiä, joiden avulla voi havainnoida ja hoitaa aikuisen ja lapsen välistä suhdetta. Eräs näistä menetelmistä on intensiivinen vuorovaikutusterapia Theraplay. Mäkelä työskentelee Stakesissa kehittämisspäällikkönä ja vastaa siellä Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissohjelman (KASTE) lasten ja nuorten teeman ohjelmasuunnittelusta. Hän on kahden nuorisoikäisen isä.